

ca. 1750 Rinse Durks (1712 – 1787)

kortstaartklok, spinnenkop met sloopmechaniek

De kortstaart is gelijk aan een gewone staartklok met uitzondering van het gedeelte onder de kap, want dat is veel korter. Er zijn twee modellen: een breed model dat de naam dikkop kreeg en een slank model dat men spinnenkop noemt.

De klok is beschreven en beoordeeld door Herman Bossink Rijssen. Het volgende is aan zijn certificaat (zie verderop) ontleend.

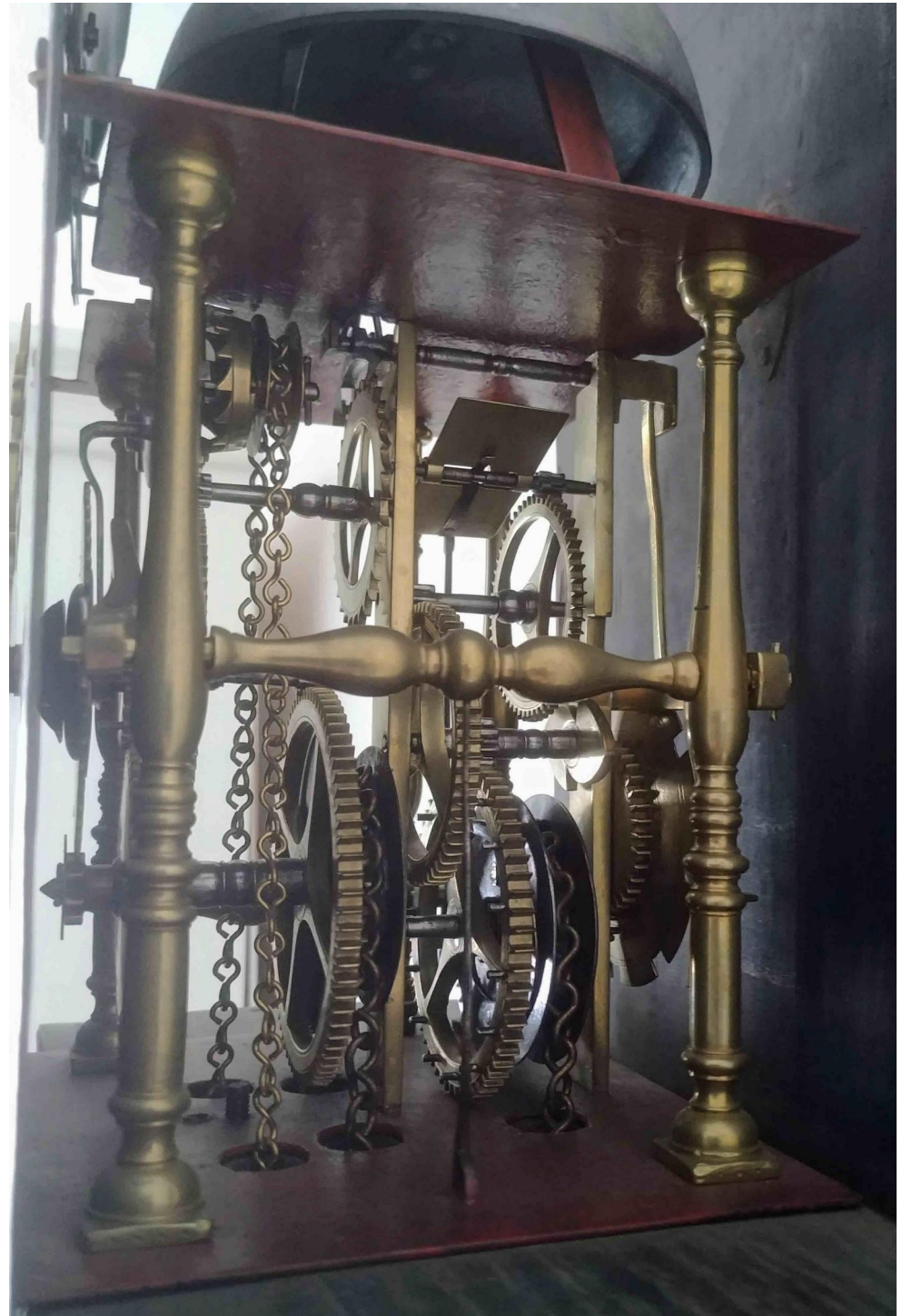
De klok is 98 cm lang, de kapbreedte is 31,5 cm en het smalste deel bij de console is 25 cm. De klok heeft een schuifstuk, normaal wordt de schuif met kastpennen vastgezet, hier wordt de schuif aan de onderkant vastgezet met een houten knip. Op de wijzerplaat staat de aanduiding 'Amsterdam'. Er zijn diverse kenmerken die erop duiden dat de klok van meester uurwerkmaker Rinse Durks is. Het type wijzers, slingerlens, ankersysteem en de houten knip zijn ook bij een gesigneerde Durks aangetroffen.

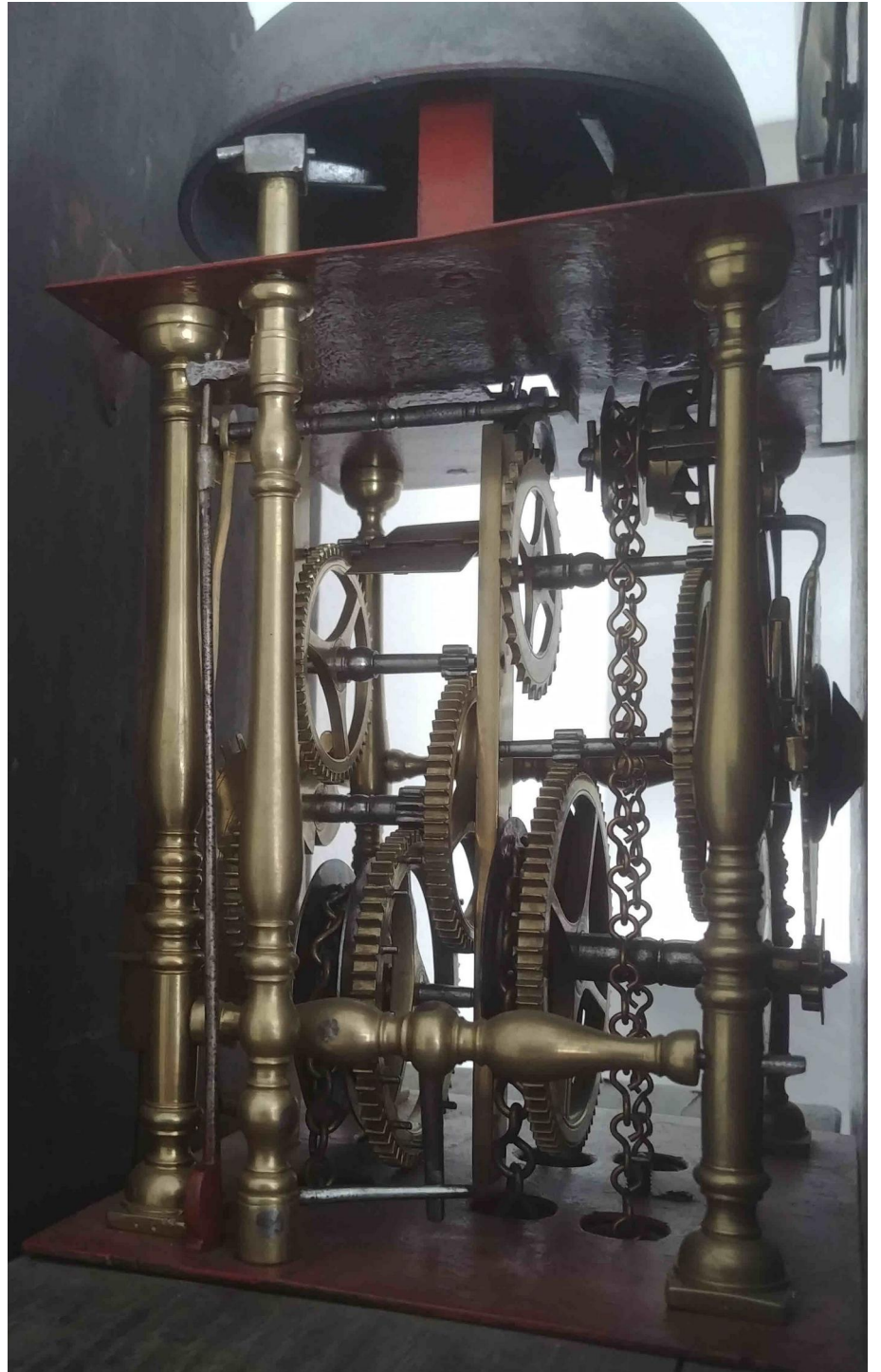
De letter X en D staan op zowel het linker sloopje als op de niet zichtbare achterzijde van het uurwerkplankje.

De klok moet origineel zijn. De kast, het uurwerk, het uurwerkplankje/besvestiging en de perfect passende wijzerplaat horen bij elkaar. De wijzerplaat heeft beschadigingen, maar is nog in originele staat. Het uurwerk heeft een pilaarvorm met vier pilaarringen, waarbij de bovenste twee kleiner zijn. Het meest kenmerkend is het voetanker met klauw, grijpend over meerdere tanden van het ankerrad. Dat ankerrad heeft een ongebruikelijk kleine diameter en wordt zowel boven als onder de bovenplaat aangetroffen.

Henk Schoone

**SPINNEKOPJE MET SCHEEPJESMECHANIEK CA.1750
OP DE WIJZERPLAAT DE AANDUIDING "AMSTERDAM"**

Alhoewel er in het begin van de expertise nog geen concrete aanwijzingen werden gevonden betreft de maker, zijn er later wel meerdere kenmerken aangetroffen, die wijzen op de meester uurwerkmaker RINSE DURKS geboren in ca.1712 en overleden in 1787. Hij was werkzaam te Grouw.

De kast heeft een schuifstuk, die aan de onderkant wordt vastgezet met een houten knip. Normaal wordt de schuif met kastpennen vastgezet. Ook de wijzers, slingerlens en het ankersysteem zijn bij een wel gesigneerde DURKS gezien.

489

Op de achterkant van een scheepje een X (10) en een D. Deze staan ook, mogelijk geschilderd, op het uurwerkplankje (foto) dat aan de achterzijde is ontdekt met een spiegeltje. De kastenmaker zette op de kopse kant van het los bijgeleverde plankje de opdrachtgever en de uurwerkmaker maakte deze passend in de kast al dan niet met een vulling er onder.

De klok is gerestaureerd en in originele staat, evenals de beschildering op de wijzerplaat en scheepjes.

Herman Bossink Rijssen oktober 2014

Bijlage bij certificaat Spinnenkop met scheepjesmechaniek

Expertise en beoordeling

Door de klok zelf te hebben onderzocht was het mogelijk een goede en nauwkeurige beoordeling te realiseren.

Originaliteit

De klok is origineel omdat de kast, het uurwerk, uurwerkplankje/ bevestiging en een perfect passende wijzerplaat bij elkaar horen. De waarde is sterk onderhevig aan de staat waarin het zich bevindt. Kleine ingrepen, zoals in dit geval het terugbrengen van het juiste model van de slingerlens, zal de waarde wel gering beïnvloeden. De eisen die er nu aan worden gesteld waren echter indertijd niet belangrijk.

Wijzerplaat

Veel wijzerplaat beschilderingen hebben gebruikssporen en zijn al dan niet aangetast door roestvorming. Deze wijzerplaat beschildering is nog in originele staat. De cijferring is mogelijk licht opgehaald.

Beschildering scheepjesmechaniek

Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat er sprake is van restauratie of overschildering. Op de foto is goed waar te nemen dat er geen spatje verf op de oude patina te zien is. De zeer fraai uitgezaagde scheepjes getuigen van goed vakmanschap en een meesteruurwerkmaker waardig.

Het uurwerk

Het uurwerk heeft als kenmerk een pilaarvorm met 4 pilaarringen, waarvoor de bovenste twee kleiner zijn. Het meest kenmerkend is het voetanker met klauw, ingrijpend over meerdere tanden van het ankerrad met een ongebruikelijke kleine diameter, die zowel boven- als onder de bovenplaat wordt aangetroffen.

De uurwerkmaker

Er zijn diverse kenmerken die het rechtvaardigen dat deze klok kan worden toegeschreven aan de meester uurwerkmaker Rinse Durks. Het type wijzers, slingerlens, ankersysteem en de houten knip (foto) zijn ook bij een gesigneerde Durks aangetroffen. Daarnaast is de letter X en D aangetroffen op zowel de achterzijde van het linker scheepje van het mechaniek als op het niet zichtbare, achterzijde van het uurwerkplankje.

De afmetingen

Lengte 98cm, kapbreedte 31,5cm, smalste deel bij console 25cm.

Samenvatting

Er is geen enkele aanwijzing gevonden die er op wijst dat de klok is samengesteld of op één of andere wijze is gewijzigd.

Herman Bossink Rijssen oktober 2014